

lainhuuto- ja kiinnitysrekisterilain 21 §:n muuttamiseksi edellytti eduskunta hallituksen huolehtivan siitä, että ”perusteellisesti arvioidaan kiinteistöjä koskevien erityisesti henkilötietojen rekisteröinnin nykyisen sääntelyn asianmukaisuutta muun muassa perustuslain 10 §:n 1 momentin henkilötietojen suojan näkökulmasta ja ottaen huomioon henkilötietojen lailla säätämistä koskevat eduskunnan perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan kannanotot.” (EV 156/2005 vp.). Eduskunnan vastaukseen sisältyvä lausuma perustuu siihen, mitä hallintovaliokunta on mietinnössään lausunut mainitun hallituksen esityksen johdosta. Valiokunta toteaa ensin yleisesti, että ”hallituksen esitykseen sisältyvät kehittämissuunnitelmat ovat sinänsä kannatettavia. Ehdotettua sääntelytapaa on kuitenkin pidettävä ongelmallisena henkilötietojen suojan kannalta.” (HaVM 19/2005.) Valiokunnan kannanottoon on nähdäkseni voimakkaasti vaikuttanut valiokunnassa kuultavana ollut tietosuojavaltuutetun toimiston edustaja.

Kertarekisteröinnin periaate saa kannatusta

Väestötietolakitöryhmän mietinnössä todetaan, että esityksellä pyritään tukemaan ns. kertarekisteröinnin periaatetta. Periaatteen mukaisesti erilaiset yhteiskunnan tarvitsemat tiedot tulisi rekisteröidä vain kertaalleen asiansyhteyden mukaiseen primäärirekisteriin. Periaatteen merkitys korostuu erityisesti perusrekistereiden (kuten VTJ ja KTJ) osalta, ”joiden tarkoituksena on toimia toimialansa osalta valtakunnallisina yleiskäyttöisinä tietojärjestelminä, joiden tiedot olisivat mahdollisimman turvallisesti ja tehokkaasti tarvitsijoiden käytössä.” Periaatteen noudattaminen nähdään myös henkilötietojen suojan kannalta parhaana ratkaisuna.

Mietinnön mukaan kertarekisteröinnin periaatteen kattava ja yhdenmukainen toteuttaminen kaikkien perusrekistereiden osalta edellyttäisi kuitenkin myös niitä koskevan lainsäädännön yleistä tarkistamista muun muassa yksityisyyden suojaa koskevan perusoikeuden toteuttamiseksi. Tämä ajatus on esitetty jo aiemminkin monissa yhteyksissä ja minäkin olen siihen viittänyt jo aiemmin. Rekisteripoolille (perusrekistereitä edustava poikkihallinnollinen yhteistyöfoorumi) on viime syksynä esitetty jopa ajatus tarpeesta säätää erillinen perusrekisterilaki, jossa näistä asioista säädettäisiin yhtenäisesti. Sisäministeriön johdolla on myös laadittavana perusrekisterilain tarvetta

kartoittava selvitys. Maanmittauslaitos tai meidän hallinnonalamme ei kuitenkaan jostain syystä ole edustettuna selvitystyöryhmässä.

Ajatus erillisestä perusrekisterilaista ei kuitenkaan ole saanut varauksetonta kannatusta. Kritiikkiä on esitetty muun muassa siitä, että henkilötietolaissa edellytetyt tietojen käsittelyn yleiset vaatimukset, kuten rekisteröinnin tarpeellisuus ja tietojen käyttötarkoitus, tulee joka tapauksessa suunnitella ja toteuttaa kunkin rekisterin omista lähtökohdista. Sen vuoksi on KTJ:stä vastaavien tahojen huolehdittava siitä riippumatta, säädetäänkö tulevaisuudessa mahdollisesti perusrekistereitä koskeva yleislaki, että ainakin kiinteistötietojen osalta yksityisyyden suojaan liittyvät kysymykset arvioidaan sillä tavoin kuin eduskunta on edellä kuvatussa vastauksessaan edellyttänyt. Vaikka KTJ-lakia säädettäessä on luonnollisesti voitu ottaa jo huomioon uusi perustuslaki sekä myös julkisuuslaki ja henkilötietolaki, ei kaikkia kiinteistötietoja koskevia säännöksiä ole vielä kuitenkaan arvioitu uudelleen esimerkiksi yksityisyyden suojan kannalta.

Samansuuntaisia ajatuksia on esitetty myös oikeusministeriön toimeksiannosta valmistuneessa komiteamietinnössä (KM 2006:1), joka on otsikoitu ”Sähköistä kiinteistönvaihdantaa selvittävän toimikunnan loppumietintö”. Nähdäkseni OM:n mietinnössä on esitetty selkeitä parannusehdotuksia myös henkilötietojen suojan näkökulmasta. Tosin koko kiinteistöjärjestelmän henkilötietojen asianmukaisuuden tarkistaminen on esitetty mietinnön mukaan selvittäväksi vasta myöhemmin. Nähtäväksi jää, mikä merkitys eduskunnan antamalla toimenpidekehotuksella on tarkistamisen aikatauluun.

Kirjoittaja on Maanmittauslaitoksen johtava lakimies. Sähköposti henrik.ungern@maanmittauslaitos.fi.

FIG:n viides alueellinen konferenssi (*regional conference*) pidettiin Accrassa Ghanassa 8.–11. maaliskuuta. Konferenssin teemaksi oli valittu *Promoting Land Administration and Good Governance*. Teemassa yhdistyvät kaksi kehitysmaiden kannalta keskeistä ongelmaa: hallintojärjestelmien kehittämisessä tarvittava management-osaaminen – tosiasiaissa hyvän hallintotavan puute, sillä onhan korruptio eräs suurimmista Afrikan maiden ongelmista. Toinen este kehitysmaiden olojen kehittämisessä ovat maanomistukseen ja hallintaan liittyvät ongelmat. Länsimaiset katasteri- ja rekisteröintijärjestelmät eivät sovellu kehitysmaiden tarpeisiin, sen ovat lukuisat yritykset sekä siirtomaavallan että itsenäisyyden aikana näyttäneet. Esimerkiksi ranskankielisessä Afrikassa länsimaiseen katasteriin on runsaan sadan vuoden aikana saatu alle 10 prosenttia maista. Perinteiset heimo- ja yhteisöjärjestelmät ovat edelleen vallitsevina. Uusia ratkaisumalleja kaivataan kipeästi.

Tätä taustaa vasten valittu teema oli hyvä valinta FIG:n ensimmäisen Länsi-Afrikassa järjestetyn alueellisen konferenssin aiheeksi. Se tuntui osuvan ajan hermoon sekä Ghanassa että alueella. Konferenssi kokosi Accraan neljän päivän ajaksi yli 600 osanottajaa 50 maasta. Pelkästään Nigeriasta oli osanottajia yli 120. Kaikkiaan osanottajia oli yli 20 Afrikan maasta, vaikka Afrikan sisäiset liikenne- ja lentoyhteydet ovat hyvin vaikeat.

Ghanan valinta konferenssin pitopaikaksi oli onnistunut. Poliittisesti Ghana on alueen stabiilein ja demokraattisin valtio ja maan talouskasvu antaa hyvät mahdollisuudet hallinnon kehittämiseksi. Vaateet hyvälle hallinnolle ovat tuki edelleen suuret, kuuluuhan Ghana maailman korruptoituneimpien maiden joukkoon. Turvallisuuden kannalta Ghana on myös vakaa saareke kriisipesäkkeiden keskellä. Tämä mahdollisti osanottajille tutustumisen maan luontoon ja historiaan konferenssin jälkeen. Keskeinen tekijä konferenssin onnistumiselle oli Ghanassa käynnissä oleva Maailmanpankin

HYVÄ HALLINTO MAANOMISTUKSEN JA MAANKÄYTÖN SUUNNITTELUN EDELLYTYKSENÄ

johdolla tehtävä *land administration -ohjelma (LAP)*, joka on eräs suurimmista land administration -ohjelmista ja jossa partnereina on lukuisia Euroopan maiden kehitysyhteistyöohjelmia.

Konferenssin järjestäjinä toimivat FIG, Ghana Institution of Surveyors (GhIS) sekä Ghanan maa-, metsätalous- ja kaivosministeriö. Yhteistyökumppaneina olivat YK:n alajärjestöistä FAO ja UN-Habitat, joilla molemmilla on tärkeä asema myös LAP-ohjelmassa. FAO:n puolesta keynote-esitelmän piti **Mika Törhönen**. Hänen esityksensä liittyi suoraan konferenssin päätteeseen. Muita partnereita olivat Afrikan talouskomissio (ECA) sekä ammatillisista järjestöistä Joint Board of Geospatial Information Societies (JB-GIS), ISPRS ja ISM (kyseessä oli samalla ensimmäinen yhteiskonferenssi kaivosmittauksiin keskittyvän ISM:n kanssa) sekä AFREF ja RECTAS, joiden ansiosta Afrikan referenssijärjestelmät olivat yksi konferenssin alateemoista. JB-GIS ja FIG vastasivat toisesta workshopista, jonka aiheena oli maanmittauksen koulutus Afrikassa. Kolmannen workshopin aiheena olivat uudet tekniikat ja välineet maakysymysten ja -rekisterien luomisessa. Tämä workshop toteutettiin yhdessä UN-Habitatin kanssa.

Konferenssin suojelijana oli Ghanan presidentti **John A. Kuffour**, jonka puolesta avajaisesityksen piti Ghanan pääministeri **John Henry Mensah**. Muina puhujina olivat maa- ja metsätalousministeri, prof. **Dominic Fobih**, ISPRS:n presidentti, prof. **Ian Dowman** sekä järjestäjien puolesta FIG:n presidentti, prof. **Holger Magel** ja GhIS:n presidentti, Dr. **B. E. K. Prah**. Avajaisissa oli myös runsas edustus Ghanan heimopäälliköiden parlamentista (*National House of Chiefs*), jonka puheenjohtaja **Odenho Gyapong Ababio** toimi avajaisien kunniapuheenjohtajana. Heimopäälliköiden merkitys maaprojektin onnistumisessa on keskeinen, ja siksi kaikkinaisen vuoropuhelu ja yhteistyö on tärkeä LAP-ohjelman onnistumiselle. Konferenssin ammatillisessa ohjelmassa saatiin kuulla eri osapuolten

Ghanan heimopäälliköt osallistuivat runsaslukuisina konferenssin avajaisiin.

näkemyksiä maakysymysten ratkaisemiseksi teknisten ratkaisumallien rinnalla. Kaikkiaan konferenssin ohjelmassa oli kolme yhteisistuntoa, 25 ammatillista esitelmätilaisuutta sekä mainitut kolme workshop-tilaisuutta. Yhteensä ohjelmaan sisältyi yli 150 esitystä.

Tavanomaiseen tapaan konferenssiin kuului myös ammatillinen näyttely sekä ammatillisia ekskursioita. Yhteisekskursioiden aikana tutustuttiin Ghanan sademetsiin sekä Cape Coastin linnoitukseen, joka aikoinaan oli eräs orjakaupan keskeisistä satamista. Linnakkeen ja sen vankiluolien näkeminen jäi varmasti pysyvästi kaikkien osanottajien mieleen.

FIG:n kongressi Münchenissä

FIG:n kongressi pidetään 8.–13. lokakuuta Saksan Münchenissä. Kongressin ajan-

kohta on tavallista myöhäisempi, sillä saksalaiset isännät halusivat yhdistää kongressin ja Intergeo-näyttelyn ja sen yhteydessä pidettävän konferenssin. Intergeon kävijämäärän odotetaan ylittävän 15 000, näyttelytilaa on 20 000–30 000 neliometriä ja näyttelleasettajia yli 500. Yhdistetyn FIG-kongressin ja Intergeon uskotaan ylittävän kaikki aiemmat yleisöennätykset. Lisätietoja ja ilmoittautumiset kongressin kotisivulla: www.fig2006.de.

Markku Villikka
markku.villikka@fig.net